

COLUMN

Maarten Schinkel

Weer terug: het huis als pinautomat

De huizenmarkt belangrijk bijdraagt aan de groeiende vermogensongelijkheid in Nederland - en daarbuiten - mag inmiddels bekend worden verondersteld. Zeker bij de lezers van de nog lopende serie over ongelijkheid in deze krant. Maar hoe hard gaat dat eigenlijk? Antwoord: heel hard. Makelaarsvereniging NVM berichtte vorige week dat de woningprijzen in het tweede kwartaal van dit jaar met een kleine 20 procent zijn gestegen. Zo'n toename kwam nooit voor sinds in 1985 met de NVM-statistiek werd begonnen.

Nu waren er, per eind 2020, 4,38 miljoen bewoonde woonwoningen in Nederland. De eigenaars-bewoners daarvan worden dit jaar, als de woningmarkt de trend in de tweede helft doorzet, samen zo'n 290 miljard euro rijker. Wacht: dat schrijven we even voluit: 290.000.000.000 euro. Vorig jaar, toen de woningprijzen met 8,5 procent stegen, nam het woningvermogen al toe met 113 miljard.

Eigenaar-bewoners worden, als het zo doorgaat, dit jaar zo'n 290 miljard euro rijker

Zo'n ontwikkeling laat de economie uiteraard niet ongemoeid. De belangrijkste overbrenger is hier het 'vermogens-effect'. Bij zo'n toename van de papieren rijkdom zullen mensen een deel ervan besteden. Hoeveel is overigens onduidelijk. Het Centraal Planbureau haalde in 2015 een studie aan waaruit een extra jaarlijkse besteding van 0,3 procent kwam, maar dat was over de nogal turbulente jaren van vlak na de financiële crisis. Veel huizen stonden toen 'onder water'. Het Planbureau haalde ook Amerikaanse schattingen aan van wel 5 procent tot 7 procent. Uit literatuurstudies kwam gemiddeld 2,8 procent naar voren.

Laten we dit laatste percentage aanhouden. Dat houdt in dat in theorie dit jaar ruim 8 miljard euro extra wordt uitgegeven op basis van de gestegen huizenprijzen - maar dan wel alleen door huishoudens met een eigen woning. Per koopwoning is dat bijna 1.900 euro, ofwel een behoorlijk eind richting een week wintersport voor twee. Of: de contributies voor sportclub, muziekles of cursus - en wat bijles er bovenop. Of vrijwel al het collegegeld voor dochter of zoon. Leerzaam, kortom, voor wie zich nog afvroeg hoe dat eigenlijk werkt, vermogensongelijkheid die leidt tot inkomensongelijkheid.

De extra uitgaven zijn goed voor bijna een procent van het bruto binnenlands product. In hoeverre ze bijdragen aan de economische groei, is een vraag apart: een deel lekt weg naar het buitenland via import of vakantie, en om een voortdurende invloed te hebben op de economische groei, moet het woningprijs-effect sowieso elk jaar sterker zijn. Maar je mag voor 2021 rustig uitgaan van enkele tienden van procentpunten van de economische groei.

De vraag is: hoe ga je ermee om? Net als in de jaren negentig van de vorige eeuw en de jaren nul van deze, is de economische groei nu best afhankelijk van de stijging van de vermogens, en de extra consumptie die daarmee samenhangt.

De economische afhankelijkheid van vermogensgroei maakt ook kwetsbaar. Misschien niet meteen: de rente kan laag blijven, en daarmee woningprijzen hoog. De Europese Centrale Bank kwam vorige week met een strategieherziening die inhoudt dat er voorlopig geen monetaire verkrapping aankomt. De bouw van nieuwe huizen stuit intussen op stikstofproblemen, hoge grondstoffenprijzen en een loerend arbeidskrachten tekort.

Maar let wel: een crisis zou, net als vorige keren, de kwetsbaarheid van de economie blootleggen. Innoveren en ondernemen is een betere weg naar welvaart dan de stijging van de woningwaarde. Want wat het vermogens-effect nu geeft, neemt het, voor een deel, in de toekomst ook terug.

Maarten Schinkel schrijft over economie en financiële markten.

De jubileumeditie van Mysteryland, in 2018. Het festival bestond toen 25 jaar.

RECHTSAAK

Verbieden van festivals is 'onbehoorlijk bestuur'

De regering komt festivals tegemoet met een ruimere compensatie wegens corona. Toch zet de sector de speedprocedure door.

Door onze redacteurs
Elsje Jorritsma en Joost Pijpker

AMSTERDAM. Festivalorganisator ID&T zet het kort geding over het coronabeleid van de overheid door, ook nu het kabinet de evenementensector 135 miljoen euro extra steun belooft. Het bedrijf achter feesten en festivals als Mysteryland en Sensation zegt blij te zijn dat de overheid vanaf nu alle kosten vergoedt als een evenement niet doorgaat. Tegelijkertijd voelt dit als „doekje voor het bloeden“, laat operationeel directeur Rosanne Janmaat weten. „Het aan- en uitzetten van de branche is funest voor onze gehele keten.“

ID&T (108 miljoen euro omzet in 2019, 90 werknemers) kondigde vorige week vrijdag een rechtszaak tegen

de overheid aan vanwege de abrupte aanscherping van de coronaregels. De zaak dient vrijdag. Het bedrijf kreeg bijval van meer dan dertig andere organisatoren, die zich bij het kort geding hebben aangesloten. Het gaat onder meer om de bedrijven achter Paaspop, Apenkooi, Zwarte Cross, F1 Dutch Grand Prix Zandvoort en DGTL. Volgens ID&T is sprake van „jojo-beleid“; eind juni zijn verregaande versoepelingen aangekondigd, en amper twee weken later kwam het kabinet daar alweer van terug. Bovendien, zeggen zij, zijn de festivals nu slechter af dan voor de versoepelingen. Toen werden evenementen georganiseerd in het Fieldlab-programma, een samenwerking tussen overheid, sector en wetenschap. Volgens eisers is aangevoeld dat relatief grote evenementen, zoals het songfestival en concerten, veilig konden worden georganiseerd. Door de plotselinge verruiming van 30 juni verdween de Fieldlab-regeling; die was niet meer nodig. Toen de overheid de versoepeling terugdraaide, had zij de Fieldlab-regeling moeten herinvoeren, vinden de eis-

sers. Het stopzetten van deze bewezen aanpak is volgens de eisers onbehoorlijk bestuur.

Tot 14 augustus is houden van meerdaagse festivals verboden, en zijn eendaagse evenementen alleen toegestaan als bezoekers een vaste zitplaats hebben. Of die beperkingen daarna worden verlengd, besluit het kabinet op 13 augustus. Voor organisatoren van festivals wordt het zo onmogelijk om voorbereidingen te treffen, stelt ID&T. Zo'n traject neemt maanden in beslag, een bedrijf gaat „op grote schaal verplichtingen met talloze leveranciers en grote aantallen ondersteunend personeel aan“. Wie een festival organiseert voor na 14 augustus, kan bijna niet anders dan doorgaan met de voorbereidingen, ook omdat je geen compensatie krijgt als je zelf stopt.

Doorgaan was tegelijk een risico, omdat niet alle kosten werden gecompenseerd. Dat is niet meer zo, nu het kabinet woensdag heeft beloofd dat een evenement dat niet kan door gaan door coronamaatregelen alle gemaakte kosten vergoedt krijgt.

SJOEMELDIESELS

Rechter: compenseer Nederlandse gedupeerden

Door onze redacteur
Milo van Bokkum

AMSTERDAM. Autobezitters die een zogenaamd 'sjoemeldiesel' hebben gekocht bij Volkswagen, hebben recht op 3.000 euro compensatie. Dat heeft de rechtbank Amsterdam besloten. De zaak was aangespannen door claimstichting Volkswagen Car Claim.

Volgens de rechtbank mogen consumenten ervan uitgaan dat de auto die ze kopen aan de heersende regelgeving voldoet. Volkswagen bracht tussen 2008 en 2015 in veel dieselmotors software aan waardoor ze tijdens emissietests minder vervuulende gassen uitstootten dan bij gebruik op de weg.

Deze affaire, die in de volksmond 'Dieselgate' is gaan heten, geldt als een van de grootste bedrijfsfraudezaken ooit. In Nederland rijden ongeveer 150.000 'sjoemeldiesels' rond. Alle eigenaren hebben recht op compensatie. Wie een auto tweedehands heeft gekocht, heeft volgens de uitspraak recht op de helft van die 3.000 euro.

Volkswagen liet woensdagmiddag weten tegen de uitspraak in beroep te gaan. De Nederlandse uitspraak volgt op vergelijkbare vonnissen en schikkingen in het buitenland. In Duitsland schikte Volkswagen twee jaar geleden voor 800 miljoen euro met 235.000 autobezitters. Dat komt neer op gemiddeld zo'n 3.400 euro ieder.

METAALSECTOR

Werkgevers en bonden zijn eruit: 5,3 procent meer loon

AMSTERDAM. Na een reeks stakingen in de metaalsector afgelopen halfjaar hebben vakbonden FNV en CNV woensdag een cao-akkoord bereikt met werkgeversorganisatie FME. 160.000 werknemers, verspreid over ruim dertig bedrijven, krijgen een nieuw loon van 5,3 procent stijgen. De vakbondsleden moeten wel nog akkoord gaan met de nieuwe afspraken, staat in een verklaring van FNV. De leden hebben tot de tweede week van september om hun stem uit te brengen. Tot de metaalbranche behoren grote bedrijven als Tata Steel Nederland, Damen Shipyards, Scania en ASML. (NRC)

Tadej Pogacar (in het geel), Jonas Vingegaard (in het wit) en Richard Carapaz op de Col du Portet

is een typische Pyreneeën klim: smal, steil, met een slecht wegdek en een ruig uiterlijk. Het geitenpad is pas in 2018 geasfalteerd - speciaal voor de Tour - en werd dat jaar in een ultrakorte etappe van 65 kilometer als slot klim bedwongen. De Colombiaan Nairo Quintana kwam als eerste over de streep, vlak voor de klassementsrenners.

Nu is de Tour de France terug, voor de tweede keer in vier jaar. Tourorganisator ASO ziet in de klim een nieuwe toer attractie. „Het is een reus, een nieuwe Tourmalet en dan nog een beetje“, zei directeur Christian Prudhomme bij de presentatie van de klim.

Status als de Mont Ventoux

Daarmee heeft Prudhomme de lat hoog gelegd. De Tourmalet is de meest beklommen berg in de Tourgeschiedenis, al 87 keer werd de berg opgenomen in het parcours. Een berg met een status als de Mont Ventoux, Alpe d'Huez en de Galibier. Doorstaat de Col du Portet die vergelijking?

„Wat maakt een beklimming mythisch?“, vraagt Frederik Backelandt zich hardop af. De Belg schreef *Mythische cols*, een salontafelboek met grote foto's en verhalen over de beroemdste beklimmingen in het wielrennen. Dat zijn de renners, zegt hij. „Zij maken de koers, en de koers bestaat uit verhalen. De renners kunnen geschiedenis schrijven.“ De Tourmalet, met 87 beklimmingen in de Tour, kent verhalen genoeg, zegt Backelandt.

Neem de editie van 1913, waarin Eugène Christophe, op dat moment virtueel klassementsleider, zijn fameuze brak in de afdaling en dat zelf moest lassen. Hij verloor vijf uur en kreeg ook nog een tijdsraf omdat hij een zeventjarige jongen de blaasbalg had laten bedienen, maar hij fietste de etappe wel uit.

Of de Tour van 1969, zegt Backelandt, „waarvan iedereen weet dat Merckx daar demarreerde, vlak voor de kop van de Tourmalet“. De

Belg, toen al geletruidrager, was na de afdaling alleen en besloot tot een solo van 105 kilometer. Zijn concurrenten kwamen pas na minimaal acht minuten over de streep. „Qua gevoel kan de Col du Portet daar niet aan tippen. Zulke zinderende Tourgeschiedenis moet daar nog plaatsvinden.“

Als burgemeester Laurent Grandsimon van het Pyreneeëndorpe Luz-Saint-Sauveur, aan de voet van de Tourmalet, de vraag per mail krijgt of de Col du Portet te vergelijken is met de Tourmalet, reageert hij snel. „You can't be serious?!“ Kom maar langs, schrijft hij, dan zal ik je laten zien waarom.

Uitslag etappe 17

Woensdag 14 juli
Muret ► Col du Portet **178,4 km**

1	Pogacar (Slv)	5u 3m 31s
2	Vingegaard (Den)	op 03s
3	Carapaz (Ecu)	04s
4	Gaudu (Fra)	1m 19s
5	O'Connor (Aus)	1m 26s
6	Kelderman (Ned)	1m 40s

Algemeen klassement

1	Pogacar (Slv)	71u 26m 27s
2	Vingegaard (Den)	op 5m 39s
3	Carapaz (Ecu)	5m 43s
4	Urán (Col)	7m 17s
5	O'Connor (Aus)	7m 34s
6	Kelderman (Ned)	8m 06s

Truidragers

■	Cavendish (GB)	287 pnt
■	Poels (Ned)	78 pnt
■	Pogacar (Slv)	71u 26m 27s

In een smal straatje in het centrum van het dorp, naast een kruidenierszaakje met *produits locaux*, een restaurant en een fietswinkel, wijst Grandsimon - gekleed in pak met stroppas en Franse sjerp - naar de grond. De vingers van Bernard Hinault, de handtekening van Miguel Indurain en de naam van Bernard Thevenet zijn hier vereeuwigd in stoeptegels die een *walk of fame* van wielrenners vormen - naar Hollywoods voorbeeld. Bij een houten plaquette, vervaardigd door een lokale kunstenaar, ligt kilometer nul; hier begint de beklimming van de Tourmalet, 18,6 kilometer waarin 1.405 hoogtemeters bedwongen moeten worden, naar de top op 2.115 meter.

De stoeptegels worden met een bezem en flink wat water en zeep schoon geschrobd. „He, hé, eindelijk“, zegt Grandsimon. „Ze moesten het eigenlijk gisteren al doen, heel goed dat het nu gebeurt.“ Alles moet brand-schoon zijn als donderdag de Tour de France in de achtste etappe, na de afdaling van de Tourmalet, door zijn dorp komt. Zeker nu president Macron een bezoek komt brengen. De wielergeschiedenis ligt hier op straat, wil Grandsimon maar zeggen. „We hebben het over meer dan honderd jaar aan legendarische etappes aan beide kanten van de Tourmalet.“ En dat niet alleen, zegt Grandsimon. „De klim is een natuurlijke weg die vroeger een vitale verbindinglijn met de rest van de wereld was. Dat maakt de Tourmalet een onderdeel van de identiteit van deze regio.“

Zijn favoriete herinneringen aan de Tourmalet zijn de dagen in zijn jeugd dat de Tour langs kwam. „Dan ging ik samen met mijn opa, die schooldirecteur was, op het schoolplein kijken hoe het peloton langs kwam fietsen.“

Wrede klim

Voor de renners is de Col du Portet vooralsnog gewoon een beklimming, zij het een lastige. „Het is een wrede klim“, zegt Chris Froome, viervoudig Tourwinnaar en achtste in de etappe in 2018. „Het is een van de meest uitdagende beklimmingen die we krijgen deze Tour.“ Qua lengte lijkt hij wel op de Alpe d'Huez, zegt de Brit, „maar verder kan ik hem niet met andere beklimmingen vergelijken.“

Steven Kruijswijk werd zesde in de etappe in 2018. Hij stapte woensdag ziek af in de Tour, maar blikte eerder deze week vooruit naar de Col du Portet. „Hij is superlastig, vooral het laatste stuk is heel steil en zwaar. Maar uiteindelijk hangt het allemaal af van je vorm. Dan maakt het niet zoveel uit welke berg het is.“

De Col du Portet heeft wel de potentie om uit te groeien tot een mythische klim zoals de Tourmalet, zegt Froome. „Daar heeft de organisatie helemaal gelijk in. Hij heeft zijn eigen karakteristiek.“

Dan moet er wel nog wat gebeuren, zegt Backelandt. De komende decennia een keer of vijfentwintig opgenomen worden in het Tourparcours, dat is een goed begin. „Wat ook kan helpen is als de ASO het opklopt en er een mooi mediasausje overheen gaat. Dan is het niet onmogelijk.“ Wat in dat opzicht voor de Col du Portet spreekt, zegt Backelandt, is dat het altijd een aankomstplek is - je kunt er niet aan de andere kant afdalen. Ook eindigt de klim 100 meter hoger dan de Tourmalet.

Misschien over een jaar of vijftig, zegt Kruijswijk. „Dan hangt er ook verleden aan deze berg.“ Aan de renners ligt het woensdag niet. Al op 8,5 kilometer van de finish valt geletruidrager Tadej Pogacar aan, met nog ruim twintig minuten klimmen voor de boeg. Hij krijgt Richard Carapaz en Jonas Vingegaard mee, ze tonen zich al de hele Tour de drie sterkste klimmers. Achter hen spat de drieste uit, op de gehele klim bevinden zich plukjes renners. Overal dreigt minutenverlies.

De drie koplopers rijden weg van de andere klassementsmannen. De achterblijvers, volgmotoren en toeschouwers verdwijnen als schimmen in de wolken. Carapaz probeert het op 1,5 kilometer van de finish nog eens. Pogacar kan mee, Vingegaard eerst niet, maar de Deen van Jumbo-Visma weet terug te komen.

Uiteindelijk sprint Pogacar als eerste over de finish. Na de streep knijpt hij in de remmen, precies op de plek waar het asfalt ophoudt. „Ik wilde vandaag voor de etappezege gaan“, zegt hij. De klim noemt Pogacar een „never ending story“, vanwege de lengte. „Het was heel zwaar“, zegt hij, „maar ik heb ervan genoten.“